herpy

SKINKER

Ocellated (Bronze) Skink

Chalcides ocellatus

Chalcides ocellatus er en livlig, dagaktiv skink fra Middelhavsområdet, Nordafrika og Mellemøsten med en glat, valseformet krop, små ben og lyskantede øjepletter på ryggen. Den svømmer gennem løst sand, føder levende unger og er nysgerrig og nem at se. Den trives i et tørt terrarie med sandet bund, en varm solplads og fugtige nætter.

Familie: Scincidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-30 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**22-39 g**
Levetid	**10-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 45 × 30 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Hotspot	**33-37 °C**
Temperatur, nat	**18-21 °C**
Luftfugtighed	**15-35 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter og små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Enkeltvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kuldstørrelse	**2-12 unger**
Kuld pr. år	**1-2**
Drægtighed	**90-120 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Om arten

Chalcides ocellatus er en lille, glat og blank skink med kegleformet hoved, lang, cylindrisk krop, korte ben med fem tæer, lange tæer på bagfødderne og en hale, der smalner til. Benene er små, men veludviklede, og det adskiller arten fra *Chalcides chalcides*, som lever side om side med den på Sardinien og Sicilien. Grundfarven er bronze, grå eller brunlig med lys bug, og ryggen har rækker af mørke pletter med lys kant, de såkaldte øjepletter (ocelli). Mørke bånd går fra læberne op over kinden. Farver og tegning varierer meget fra bestand til bestand. Artsnavnet ocellatus betyder netop øjeplettet.

Arten bliver 15-30 cm inklusive hale og vejer omkring 22-39 g. Levealderen i fangenskab er ikke dokumenteret; 10-20 år er et skøn. Hunnerne har større krop og bug end hannerne, mens hannerne har forholdsvis større hoved. Dyret er adræt, men ikke særlig hurtigt, og undslipper rovdyr ved at smutte ind bag planterne. Det kan "svømme" gennem løst sand og jord ved at slå med kroppen som en fisk, men benene er ikke bygget til egentligt gravearbejde, og det graver sjældent dybere end omkring 4 cm.

Arten blev beskrevet i 1775 af Peter Forsskål med Egypten som typelokalitet. Den er inddelt i flere underarter, hvoraf nogle er tvivlsomme, og den nærtstående *Chalcides colosii* blev tidligere regnet som en underart.

C. ocellatus er nysgerrig og lærenem, kan kende forskel på mennesker og husker, hvordan den er blevet behandlet. Den er dog glat, hurtig og let at skræmme og ikke et dyr, der skal håndteres meget. Den har et lysfølsomt isseøje, der opfanger bevægelser ovenfra, og bliver derfor let bange, hvis man nærmer sig oppefra.

Udbredelse og levested

Chalcides ocellatus har en meget stor udbredelse. I Europa findes den på Sardinien, Sicilien, Lampedusa og Linosa, på Malta, Kreta og flere andre græske øer, på Cypern og i Tyrkiet. I Mellemøsten lever den i Libanon, Syrien, Jordan, Israel, Palæstina, Irak, Iran, Saudi-Arabien, Yemen, Oman og De Forenede Arabiske Emirater, og mod øst når den det sydlige Turkmenistan og det vestlige Pakistan. Angivelser fra Indien og Sri Lanka er tvivlsomme.

I Nordafrika findes arten fra Marokko og Vestsahara til Egypten og mod syd til Mauretanien, Mali, Niger, Tchad og Sudan. Angivelser fra Østafrika er omstridte og står ikke på kortet.

Arten er indslæbt til det italienske fastland, bl.a. ved Napoli og i en havn i Toscana, med skibstrafik fra Sardinien, og den er indført i Frankrig og i USA. De indførte bestande står ikke på kortet.

> **Oprindelig udbredelse:** Italien, Malta, Grækenland, Cypern, Tyrkiet, Libanon, Syrien, Jordan, Israel, De palæstinensiske områder, Irak, Iran, Saudi-Arabien, Yemen, Oman, De Forenede Arabiske Emirater, Turkmenistan, Pakistan, Marokko, Vestsahara, Mauretanien, Algeriet, Tunesien, Libyen, Egypten, Niger, Mali, Sudan og Tchad.

LEVESTED

Chalcides ocellatus er en generalist, der findes i mange slags tørt land langs Middelhavet og videre ind i ørkenegnene: sandede og stenede sletter, grusørken og dyrket land. Den foretrækker løs, sandet til stenet jord med spredt bevoksning, sten og nedfaldne grene, hvor den kan søge dækning. Den lever sjældent langt fra vand, og kystegnene er langt fugtigere, end det tørre landskab giver indtryk af.

Arten er dagaktiv og soler sig, men tilbringer også meget tid nede i bunden. Dagene er tørre og varme, nætterne fugtige med dug og høj luftfugtighed, og om natten vælger dyrene en lavere kropstemperatur. Om vinteren er der en kølig periode, men arten går ikke i egentlig vinterdvale. Ynglesæsonen ligger i forår og sommer og følger temperaturen og dagslængden.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Et enkelt dyr skal have et terrarie på mindst 75 × 30 × 30 cm, og 90 × 45 × 30 cm eller større er bedre. Bundarealet betyder mere end højden, fordi arten mest færdes på jorden, men den klatrer også, så grene og sten giver variation. Over 60 cm i højden er sjældent nødvendigt. Terrariet skal være godt ventileret, åbne i fronten og være tæt eller dækket på tre sider, så dyret føler sig mindre udsat.

Bunden skal kunne graves i: en løs blanding af 3 dele muldjord og 2 dele legesand i et lag på mindst 5 cm, mere hvis der skal være planter. Et lag tørre blade ovenpå giver ekstra struktur at grave i. Undgå kokosfibre, bark, flis, nøddeskaller, grus og kalksand. Kalksand sælges som et sikkert produkt, men er det ikke. Fjern ekskrementer, foderrester og urinsyre dagligt, og skift bunden helt hver 1.-3. måned, hvis terrariet ikke er bioaktivt.

Indret med flere skjul af kork, huler og flade sten, grene, afsatser og tørketålende planter. Flade sten skal ligge stabilt, så de ikke falder ned over et dyr, der graver sig ind under dem. Mange skjul gør, at dyrene færdes frit og viser sig oftere.

TEMPERATUR

Chalcides ocellatus elsker sol og har brug for en tydelig temperaturgradient. Solpladsen skal have en overfladetemperatur på 43-49 °C, målt med et infrarødt termometer, og lufttemperaturen over den skal være 33-37 °C. Den kølige side skal være 24-29 °C. Om natten slukkes al varme og alt lys, og temperaturen må falde til 18-21 °C.

Brug en halogenspot eller en almindelig glødepære i den ene ende, og læg en stor, flad sten under som solplads. Lyset og varmen skal komme fra samme sted, fordi dyret forbinder lys med solplads. Nyfødte unger klatrer godt og kan smutte forbi en lampeskærm, så lampen sidder bedst uden for terrariet over nettet. Mål temperaturen både på solpladsen og i den kølige side.

Kan dyret ikke komme væk fra varmen, kan det få hedeslag.

Arten går ikke i dvale, men en kølig hvileperiode på omkring tre måneder fra december til marts er gavnlig. Skru gradvist ned for varmelampen, højst en halv time om ugen, til den kun er tændt omkring tre timer om dagen, og sænk nattemperaturen. Dyret æder mindre eller slet ikke i perioden. Vej det, og varm op igen, hvis det taber 10 % af vægten.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal følge rytmen i naturen: tør om dagen og fugtig om natten. Om dagen skal terrariet tørre ud til 15-35 %, og om natten må den stige til 90-100 %. Sprøjt terrariet hver aften, efter lyset er slukket, og lad det tørre ud igen i løbet af dagen. Det kræver rigtig god ventilation, især i fugtige hjem; ellers bliver bunden for våd og muggen.

Sprøjtningen fugter også bunden, så dyret har lettere ved at holde væskebalancen. Mål luftfugtigheden med et digitalt hygrometer midt i terrariet. Der skal altid stå en lav skål med frisk vand. Skift vandet, når det er snavset, og skrub skålen hver uge.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har brug for kraftigt lys og UVB. Den hører til Ferguson-zone 2, og UV-indekset skal være 2-3 på solpladsen og lavere i resten af terrariet. Et T5 HO-rør på 5-6 % giver det i 25-35 cm afstand fra dyrets ryg gennem net, et rør på 10-12 % i 40-50 cm afstand. Røret skal dække omkring halvdelen af terrariets længde og sidde over solpladsen sammen med varmelampen. Glas og plast blokerer UVB, så der må ikke være en plade imellem. Skift røret efter producentens anvisning. D3-vitamin i foderet kan holde dyret i live uden UVB, men doseringen er upræcis, og UVB er bedre.

Giv desuden kraftigt dagslys fra et T5-rør eller en LED-lampe på ca. 6500 K, der dækker to tredjedele til tre fjerdedele af længden. Dagslængden kan være 12 timer hele året, men den kan også følge årstiden fra omkring 10 timer i januar til 14 timer i juli. Brug en timer, og brug aldrig farvet lys.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Arten er først og fremmest insektæder og tager i naturen næsten alt, den kan overmande: græshopper, fårekyllinger, myrer, biller, bænkebidere, edderkopper, skolopendre og insektlarver. Den æder også unger af andre øgler og haler af artsfæller. I terrariet kan foderet være fårekyllinger, kakerlakker (fx *Blaptica dubia* og *Blaberus discoidalis*), græshopper, melorme, rismelbiller, silkeorme, små superorme, tobakssværmerlarver, bænkebidere og larver af soldaterfluen. Variation er vigtig. Voksmøllarver og smørorme er godbidder og gives højst en gang om måneden. Fodr insekterne op i mindst et døgn, før de gives.

Arten æder også lidt planteføde: fint snittet grønt som mælkebøtte, gulerodstop og hibiscus samt blomster og blød frugt. Grønt to gange om ugen er rigeligt, og mange dyr lader det ligge. Færdigfoder til insektædende øgler og vådfoder til katte bliver også ædt og er godt at have i reserve; giv det højst en gang om ugen.

Unger fodres dagligt, voksne 2-3 gange om ugen, og drægtige hunner og hunner, der lige har født, dagligt. Byttedyrene skal være lidt mindre end dyrets hoved. Drys foderet med kalk, og giv et multivitamin en gang imellem; brug hellere for lidt end for meget.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Chalcides ocellatus er aktiv og nysgerrig, men ikke et dyr til jævnlig håndtering: den er glat og hurtig og forsvinder let, hvis den bliver bange. Rolige tilnærmelser og foder gør den modig, mens jagt og tvang gør den sky og stresset, og det kan tage lang tid at genvinde tilliden.

Giv et nyt dyr 2-3 uger i fred, hvor kun vand og foder skiftes, og bunden renses. Nærm dig fra siden, ikke ovenfra. Tilbyd derefter insekter med en pincet med bløde spidser og senere fra hånden.

Dyret kan holdes enkeltvis, og det er det sikreste. Grupper er mulige, men der forekommer voldsom adfærd mellem hanner, fra drægtige hunner mod hanner, fra hanner mod unger og mellem voksne hunner. Hunner af nogenlunde samme størrelse går som regel godt sammen, når der er plads, mange skjul og afskærmning. Hanner kan slås til døden i yngletiden. Kønnet er svært at se, så grupper kræver nøje opsyn, og dyr, der bider sig fast og ruller rundt med hinanden, skal skilles straks. Regn med mindst 1.300 cm² ekstra bund pr. ekstra dyr og flere solpladser.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnet er meget svært at bestemme, og sælgeren kan sjældent garantere det. Voksne hunner har større krop og bug, mens hannerne har forholdsvis større hoved. Hannerne bliver kønsmodne ved en større størrelse end hunnerne. Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Adfærden afslører ofte hannerne: de er aggressive mod andre hanner, især i yngletiden, og ved parring bider hannen sig fast i hunnen.

PARRING

I naturen yngler arten i forår og sommer, og ynglesæsonen følger temperatur og dagslængde. En kølig hvileperiode om vinteren er ikke nødvendig for avl, men kan gavne dyrenes hormonbalance. En hun kan parres flere gange om året.

Sæt kun han og hun sammen, hvis du vil have unger og kan tage dig af dem, for kuldene bliver hurtigt mange. Hunnen skal være sund og i godt huld. Ved parringen bider hannen sig fast i hunnen, og halevrid går ofte forud. Drægtige hunner kan angribe hanner, så skil dyrene ad, hvis der opstår uro.

ÆGLÆGNING OG KULD

Chalcides ocellatus føder levende unger, som får næring fra moderen gennem en moderkage. Et kuld er på 2-7 unger, i gennemsnit omkring 4, og store hunner får flest; kuld på op til et dusin forekommer. Nogle hunner får to kuld i samme sæson.

Drægtigheden falder i sommermånederne. Dens længde er ikke dokumenteret; 3-4 måneder er et skøn. Hunnen holder op med at æde mod slutningen af drægtigheden, hvilket er normalt, og hun skal fodres rigeligt efter fødslen. Giv hende ro og mange skjul. Ungerne er selvstændige fra fødslen.

INKUBATION

Der er ingen rugetid, fordi ungerne fødes levende. Drægtighedens længde er ikke dokumenteret; 3-4 måneder er et skøn. Den drægtige hun holdes ved de sædvanlige forhold med varme, UVB og kalk, fodres dagligt og må ikke stresses. Sæt hende gerne alene, så hun ikke bliver angrebet af andre dyr eller selv angriber dem.

OPDRÆT AF UNGER

Nyfødte unger er små og aktive, søger straks føde og skjul og klatrer godt. Fodr dem dagligt med små insekter drysset med kalk, og giv dem samme forhold som de voksne: løs, sandet bund, solplads, UVB og tørre dage med fugtige nætter. Tag ungerne fra de voksne, for voksne dyr bider dem og kan æde dem. Giv mange skjul, og fordel ungerne i flere terrarier, hvis der er mange.

Sundhed og typiske fejl

Chalcides ocellatus er hårdfør, når temperaturgradient, fugtrytme og UVB er i orden. De fleste problemer skyldes forkert pasning:

- For lidt UVB og kalk giver knoglesvind (MBD). Brug et godt UVB-rør, og drys foderet.
- For lidt varme giver dårlig fordøjelse, vægttab, gigt, tarmtilstopning og svækket immunforsvar. Dyret skal samtidig kunne trække sig til kølige steder, ellers risikerer det hedeslag.
- For våd, dårligt ventileret bund giver mug og hudproblemer. Lad bunden tørre ud i løbet af dagen.
- Kalksand og groft bundmateriale er uegnet. Brug fint sand eller en blanding af sand og jord.
- Mangel på drikkevand giver udtørring og hudskifteproblemer.
- For mange dyr sammen giver kampe, bid, tabte haler og kannibalisme.

Et sundt dyr har klare øjne, en rund og fyldig krop, lige ryg og ben, glatte skæl, fast afføring med lidt hvid urinsyre, æder regelmæssigt og spjætter imod, når det holdes. Tegn på sygdom er indfalden krop, synlig rygrad, mat hud, løs afføring, vejrtrækning med åben mund og sløvhed. Dyrene skjuler sygdom, så før gerne notater over vægt og adfærd, og få et årligt sundhedstjek hos en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.